

10

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ ORAZ ZDROWIA

z dnia 11 listopada 1953 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wytwarzaniu wyrobów gumowych.

Na podstawie art. 2 ust. 1 lit. a) oraz ust. 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. z 1928 r. Nr 35, poz. 325 i z 1950 r. Nr 36, poz. 330) oraz art. 2 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu (Dz. U. Nr 78, poz. 676) zarządza się, co następuje:

I. Przepisy wstępne.

§ 1. Rozporządzenie niniejsze dotyczy bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach:

- 1) wytwarzających wyroby z kauczuku naturalnego lub syntetycznego;
- 2) impregnujących tkaniny roztworami kauczuku naturalnego lub syntetycznego i wytwarzających tkaniny zawierające kauczuk;
- 3) naprawiających wyroby gumowe, jak obuwie gumowe lub dętki do rowerów, samochodów i piłek przy zastosowaniu wulkanizacji;
- 4) innych, używających do produkcji kauczuku naturalnego lub syntetycznego przy zastosowaniu wulkanizacji.

II. Przepisy ogólne.

§ 2. Nowopowstające zakłady, o których mowa w § 1, zatrudniające ponad 200 robotników, powinny

być oddalone co najmniej o 500 m od granic osiedli i dzielnic mieszkalnych.

§ 3. Używanie ołowiu do produkcji jest zabronione, z wyjątkiem produkcji wyrobów gumowych specjalnych, gdy użycie ołowiu jest konieczne (np. do wyrobu fartuchów i rękawic gumowych, przeznaczonych do pracy przy aparatach rentgenowskich).

§ 4. Przy stosowaniu do produkcji lub naprawy roztworów gumy w rozpuszczalnikach lotnych, łatwopalnych i szkodliwych dla zdrowia, jak np. benzyny, należy przestrzegać następujących przepisów:

- 1) pomieszczenia, w których stosuje się przy pracy te roztwory, powinny być urządzone i utrzymywane w sposób zapobiegający powstawaniu pożaru;
- 2) praca przy stosowaniu roztworów powinna odbywać się w sposób zhermetyzowany, zmechanizowany i zautomatyzowany;
- 3) miejsca, w których mogą wydzielać się pary rozpuszczalników, powinny być zaopatrzone w skuteczne urządzenia wentylacji wyciągowej, zapobiegającej zanieczyszczeniu powietrza pomieszczeń przez pary rozpuszczalników;
- 4) stężenie szkodliwych rozpuszczalników w powietrzu pomieszczeń nie może przekraczać dla benzyny 0,3 mg/l, dla benzenu 0,1 mg/l;
- 5) w pomieszczeniach, wymienionych w pkt 1, zabronione jest palenie tytoniu i dokonywanie czynności

z ogniem otwartym; zakaz ten powinien być uwi-
doczniony za pomocą odpowiednich napisów.

III. Składowanie surowców.

§ 5. 1. Sadze używane do produkcji należy skła-
dować w specjalnych budynkach urządzonych w sposób,
zapobiegający powstawaniu pożarów, oddalonych dosta-
tecznie od pomieszczeń produkcyjnych i od budynków,
w których stosuje się otwarty ogień.

2. Przepisy ust. 1 nie dotyczą podręcznych maga-
zynów sadzy, które jednak powinny być oddzielone od
innych pomieszczeń w sposób ognioochronny.

§ 6. 1. Używane do produkcji środki trujące na-
leży przechowywać pod zamknięciem w naczyniach zam-
kniętych, zaopatrzonych w napis określający nazwę środ-
ka z oznaczeniem „trucizna”. Środki te należy przech-
wywać pod kontrolą wyznaczonego w tym celu pracow-
nika i wydawać do pracy w ilości, potrzebnej do pro-
dukcji w ciągu jednej zmiany.

2. Przy manipulowaniu środkami trującymi należy
unikać zanieczyszczenia nimi pomieszczeń pracy i ma-
gazyńców.

IV. Oddziały przygotowawcze mieszanek.

§ 7. Odważanie, ładowanie i wyładowywanie materia-
łów silnie pyłących i szkodliwych dla zdrowia, jak sa-
dza, talk i inne, powinno być zhermetyzowane, zmecha-
nizowane i zautomatyzowane.

§ 8. Oddziały, przygotowujące mieszanki przy za-
stosowaniu materiałów pyłących i szkodliwych dla zdro-
wia, powinny być zaopatrzone w skuteczne urządzenia
wentylacji mechanicznej, zapobiegającej zanieczyszcz-
aniu tymi materiałami pomieszczeń oddziałów.

§ 9. Transport surowców do oddziałów przygoto-
wujących mieszanki i transport mieszanek na inne od-
działy produkcyjne powinien być zmechanizowany; jeśli
do transportu stosuje się naczynia, powinny one być
zamknięte w sposób zabezpieczający pracowników
i otoczenie przed zetknięciem się z materiałami szkodli-
wymi.

§ 10. 1. Pomieszczenia oddziałów przygotowują-
cych mieszanki powinny posiadać podłogi dające się
dokładnie oczyszczać na mokro.

2. Pomieszczenia te powinny być utrzymywane stale
w porządku i czystości. Wszelkie odpadki powinny być
zbierane do naczyń zamkniętych i usuwane z pomiesz-
czeń.

V. Oddziały maszynowe do wyrobu gumy.

§ 11. Pomieszczenia, w których znajdują się ma-
szyny do wyrobu gumy z mieszanek, powinny być dobrze
oświetlone światłem dziennym, a w razie potrzeby —
sztucznym, i należyście wentylowane.

§ 12. W zimnej porze roku temperatura w pomiesz-
czeniach, określonych w § 11, nie powinna być niższa
niż 16° C i wyższa niż 25° C. W pomieszczeniach, w któ-

rych aparaty grzejne produkcyjne nie są w stanie osią-
gnąć odpowiedniej temperatury, powinny znajdować się
urządzenia ogrzewnicze, jak ogrzewanie centralne lub
aparaty grzejnotłoczące.

§ 13. W miejscach, w których aparatura może po-
wodować nadmierne nagrzewanie się powietrza lub jego
zanieczyszczenie pyłem albo wyziewami, powinny być
umieszczone urządzenia wentylacji mechanicznej miej-
scowej, zapobiegającej nadmiernemu nagrzewaniu się
lub zanieczyszczaniu powietrza.

§ 14. 1. Przerób materiałów pyłących lub wy-
dzielających wyziewy powinien odbywać się przy zast-
osowaniu urządzeń zhermetyzowanych, zmechanizowa-
nych i zautomatyzowanych.

2. Dostarczanie i wsypywanie do urządzeń, okre-
ślonych w ust. 1, materiałów pyłących i szkodliwych, jak
np. sadzy, powinno odbywać się również w sposób
zhermetyzowany, zmechanizowany i zautomatyzowany.

§ 15. 1. Maszyny walcowe do wyrobu gumy i mie-
szanek należy zaopatrzyć w urządzenia do łatwego
i szybkiego zatrzymywania walców, jak np. hamulce
elektromagnetyczne, sterowane za pomocą drążków lub
guzików; korpusy maszyn walcowych powinny być uzie-
mione.

2. W dostępnych zbieżnych miejscach walców
należy umieścić urządzenia ochronne, zapobiegające do-
staniu się rąk pomiędzy walce, a zarazem nie utrudnia-
jące pracy.

§ 16. Dostępne ruchome części maszyn, jak koła
zębate, zamachowe, pasowe i końce wałów, powinny być
należyście osłonięte.

§ 17. Jeżeli maszyny są częściowo zagłębione po-
niżej poziomu podłogi, zagłębienia powinny być zabez-
pieczone poręczami.

§ 18. Do obsługi maszyn walcowych wymagają-
cych ręcznego manipulowania, wolno dopuszczać jedynie
osoby należyście wyszkolone w zakresie bezpiecznego
wykonywania tej pracy.

VI. Oddziały wulkanizacyjne wytwórni wyrobów gumowych.

§ 19. Wulkanizacja masowa przedmiotów więk-
szych, jak opony, dętki samochodowe i rowerowe, przy
której może zachodzić silne nagrzewanie lub zanieczysz-
czanie powietrza, powinna odbywać się w specjalnie na
to przeznaczonych pomieszczeniach, oddzielonych od in-
nych pomieszczeń i zaopatrzonych w należytą wentyla-
cję mechaniczną. Odległość aparatów od ścian i między
aparatami wulkanizacyjnymi powinna wynosić co naj-
mniej 2 m.

§ 20. Kotły i prasy wulkanizacyjne, nagrzewające
się silnie lub zanieczyszczające powietrze, powinny być
osłonięte przy pomocy ścianek izolujących pod wzglę-
dem cieplnym, wykonanych np. z azbestu, i zaopatrzone
w urządzenie miejscowej wentylacji mechanicznej, usu-
wającej gorące i zanieczyszczone powietrze.

§ 21. Miejsca, na których składa się wyjęte z ko-
tłów lub pras wulkanizacyjnych gorące przedmioty zwul-
kanizowane, powinny posiadać miejscową wentylację
mechaniczną.

§ 22. Przy manipulowaniu ręcznym gorącymi przedmiotami, np. przy wyjmowaniu ich z kotłów lub pras wulkanizacyjnych, pracownicy powinni używać rękawic ochronnych zabezpieczających ręce przed oparzeniem.

§ 23. W pomieszczeniach, w których dokonuje się wulkanizacji na gorąco, temperatura w zimnej porze roku nie może przekraczać 25° C. W tym celu należy zainstalować skuteczne urządzenia wentylacyjne oraz zachować odległość między aparatami zgodnie z przepisami § 19.

§ 24. Części aparatury wulkanizacyjnej, znajdujące się pod ciśnieniem pary, podlegają kontroli organów dozoru technicznego, a wyniki tej kontroli powinny być zapisywane do specjalnej książki. Książka ta powinna być okazywana organom ochrony pracy na każde żądanie.

VII. Oddziały regeneracji gumy i przerobu kauczuku syntetycznego.

§ 25. Czynności związane z regeneracją na gorąco starej gumy lub przerobem na gorąco kauczuku syntetycznego powinny odbywać się w specjalnie na to przeznaczonych pomieszczeniach oddzielonych od innych pomieszczeń i przy zastosowaniu aparatury zhermetyzowanej, a w miarę technicznej możliwości zmechanizowanej i zautomatyzowanej.

§ 26. Pomieszczenia, określone w § 25, powinny posiadać należytą wentylację ogólną, a w miejscach otwierania aparatów — wentylację mechaniczną miejscową, zapobiegającą zanieczyszczeniu powietrza pyłem i wylęciami.

§ 27. Maszyny służące do rozdrabniania starej gumy powinny być należycie zabezpieczone. Maszyny te powinny być zaopatrzone w urządzenia miejscowej wentylacji mechanicznej zapobiegającej nadmiernemu pyleniu oraz powinny być w miarę technicznych możliwości zhermetyzowane.

VIII. Oddziały konfekcji gumowej.

§ 28. Pomieszczenia oddziałów wyrobu drobnych przedmiotów z gumy, jak piłki, rękawiczki i sprzęt sanitarny, powinny posiadać należytą wentylację ogólną.

§ 29. 1. W pomieszczeniach określonych w § 28 mogą znajdować się kotły lub aparaty wulkanizacyjne mniejszych rozmiarów, odpowiadające warunkom określonym w § 20.

2. Aparaty wulkanizacyjne nie mogą znajdować się w działach konfekcji, gdzie odbywa się klejenie.

3. Przy stołach, przy których odbywa się klejenie, należy zastosować miejscową wentylację wyciągową.

§ 30. Temperatura w pomieszczeniach nie może przekraczać w zimnej porze roku 20° C.

§ 31. 1. Czynność talkowania wyrobów powinna być dokonywana w specjalnie na ten cel przeznaczonych pomieszczeniach, oddzielonych od innych pomieszczeń.

2. Pracownicy zatrudnieni przy talkowaniu powinni być zabezpieczeni przed szkodliwym działaniem nadmiernych pyłów, drogą hermetyzacji, mechanizacji i automatyzacji procesów.

§ 32. Wulkanizacja na zimno przy użyciu trujących rozpuszczalników powinna odbywać się w urządzeniach ze skutecznym wyciągiem; stężenie par dwusiarczku węgla nie może przy tym przekraczać 0,01 mg/l, a chlorku siarki — 0,001 mg/l.

IX. Zakłady lub oddziały wytwarzające tkaniny impregnowane gumą.

§ 33. Zakłady lub oddziały wytwarzające tkaniny impregnowane gumą powinny mieścić się w specjalnie na ten cel przeznaczonych pomieszczeniach, oddzielonych od innych pomieszczeń w sposób ognioochronny.

§ 34. Pomieszczenia zakładów, określonych w § 33, powinny być ogrzewane przy pomocy ogrzewania centralnego, parowego lub wodnego.

§ 35. Maszyny powinny być zaopatrzone w urządzenia miejscowej wentylacji mechanicznej, zapobiegającej tworzeniu się niebezpiecznych stężeń par łatwopalnych, wybuchowych i szkodliwych.

§ 36. Maszyny, w których przez tarcie tkanin o walce powstaje niebezpieczne napięcie elektryczności statycznej, powinny posiadać urządzenia zapobiegające gromadzeniu się ładunków elektryczności statycznej przez odprowadzanie jej do ziemi.

§ 37. 1. Zapasy rozpuszczalników łatwopalnych, jak np. benzyny, oraz zapasy roztworów służących do impregnacji powinny być przechowywane poza pomieszczeniami roboczymi.

2. W pomieszczeniach roboczych należy rozpuszczalniki i roztwory przechowywać w naczyniach zamkniętych, w ilości nie przekraczającej dziennego zapotrzebowania dla produkcji w danym pomieszczeniu roboczym.

X. Drobne zakłady i oddziały wulkanizacyjno-naprawcze.

§ 38. Drobne zakłady lub oddziały, w których dokonywa się naprawy opon gumowych, opon dętek samochodowych i rowerowych oraz dętek do piłek, przy zastosowaniu wulkanizacji powinny znajdować się w pomieszczeniach położonych w sposób zabezpieczający otoczenie przed wybuchami, pożarami i wylęciami.

§ 39. 1. Kotły parowe stosowane do wytwarzania pary dla wulkanizacji powinny być zbudowane i utrzymywane zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym zakresie.

2. W szczególności kotły te powinny posiadać:

- 1) sprawnie działające manometry z trwałym zaznaczeniem czerwoną kreską najwyższego dopuszczalnego ciśnienia roboczego pary;
- 2) zawór bezpieczeństwa;
- 3) wodowskaz;

4) urządzenie zasilające kocioł wodą ze specjalnego zbiornika przy pomocy pompki ręcznej niezależnie od połączenia kotła z siecią wodociągową.

§ 40. Przy obsłudze kotłów parowych zabronione jest:

- 1) przekraczanie najwyższego dozwolonego ciśnienia roboczego pary;
- 2) obciążanie dodatkowe zaworów bezpieczeństwa;
- 3) dopuszczanie do nadmiernego opróżnienia kotła z wody podczas jego pracy.

§ 41. Samodzielna obsługa parowych lub elektrycznych urządzeń wulkanizacyjnych powinna być powierzana tylko osobom należycie w tej pracy wyszkolonym zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym zakresie.

§ 42. Przy używaniu rozpuszczalników i roztworów łatwopalnych i szkodliwych stosuje się odpowiednio przepisy § 37.

XI. Przepisy higieniczno-sanitarne.

§ 43. 1. Zakłady lub oddziały, wymienione w § 1, powinny posiadać umywalki z wodą bieżącą oraz szatnie do przechowywania odzieży pracowników w pojedynczych szafkach.

2. Umywalki powinny być zaopatrzone w wodę ciepłą (biejącą) oraz w kurki w ilości 1 na 5 pracowników jednej zmiany.

§ 44. Zakłady lub oddziały, w których pracownicy są narażeni w wysokim stopniu na zanieczyszczenie ciała i odzieży pyłem oraz materiałami szkodliwymi dla zdrowia, powinny posiadać:

- 1) natryski z wodą ciepłą i zimną w liczbie 1 sitka na 8 pracowników jednej zmiany;
- 2) dwie oddzielne szatnie dla odzieży czystej domowej oraz dla odzieży brudnej ochronnej lub roboczej tak położone, aby umywalki i natryski znajdowały się pomiędzy tymi szatniami.

§ 45. Zakłady i oddziały, wymienione w § 1, powinny posiadać dostatecznie obszerne, widne i ogrzewane w zimnej porze roku jadalnie.

§ 46. Pracownicy zakładów i oddziałów, wymienionych w § 1, narażeni na zanieczyszczenie ciała pyłami lub materiałami szkodliwymi, powinni być zaopatrywani przez zakład pracy w odzież ochronną zabezpieczającą ich ciało przed zanieczyszczeniem, a w razie potrzeby w okulary, rękawice i sprzęt ochrony dróg oddechowych.

§ 47. Pracownicy zakładów lub oddziałów, wymienionych w § 1, narażeni na zetknięcie się z materiałami szkodliwymi dla zdrowia, jak np. benzyna, lotne związki siarki lub ołów, powinni być poddawani badaniom lekarskim co najmniej raz na 6 miesięcy, a w razie stwierdzenia choroby zawodowej — przenieszeni do innych prac nieszkodliwych.

XII. Przepisy końcowe.

§ 48. Tekst niniejszego rozporządzenia należy wywiesić w zakładzie pracy w miejscu widocznym.

§ 49. 1. Odracza się stosowanie przepisów:

- 1) § 43 ust. 2 i § 44 — na okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia;
- 2) § 4 pkt 2, § 5 ust. 1, § 7, § 9, § 14, § 15 ust. 2, § 19, § 25, § 31 ust. 2 i § 33 — na okres 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

2. W wyjątkowych przypadkach w odniesieniu do poszczególnych zakładów pracy Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia może na wniosek właściwego ministra odroczyć terminy, określone w ust. 1.

§ 50. Kierownictwa zakładów pracy, określonych w § 1, powinny niezwłocznie po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia podjąć właściwe kroki celem przystosowania istniejących urządzeń do wymagań, określonych w §§ 9, 14, 15 ust. 2 i § 37 ust. 2.

§ 51. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej:
St. Zawadzki
Minister Zdrowia: J. Sztachelski